

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

Навчальний рік 2025-2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компотнент Нормативний

Форма здобуття освіти Очна

(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 221 «Стоматологія»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Стоматологія»

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс IV

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
інфекційних хвороб

Протокол від
«23» серпня 2022 року № 13

Завідувачка кафедри

К.В. Юрко

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем
терапевтичного профілю

Протокол від
«25» серпня 2022 року № 1

Голова

П.Г. Кравчун

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Юрко Катерина Володимирівна, завідувачка кафедри інфекційних хвороб, професорка, д.мед.н.
2. Меркулова Ніна Федорівна, доцентка кафедри інфекційних хвороб, доцентка, к.мед.н.
3. Соломенник Ганна Олегівна, доцентка кафедри інфекційних хвороб, доцентка, к.мед.н.
4. Граділь Григорій Іванович, доцент кафедри інфекційних хвороб, доцент, к.мед.н.

ДАНИ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Юрко Катерина Володимирівна , завідувачка кафедри інфекційних хвороб, професорка, д.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 068-994-52-73
Корпоративна пошта викладача	kv.yurko@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Бондаренко Андрій Володимирович , професор кафедри інфекційних хвороб, професор, д.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 050-531-06-84
Корпоративна пошта викладача	av.bondarenko@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Терьошин Вадим Олександрович , професор кафедри інфекційних хвороб, професор, д.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 050-622-36-61
Корпоративна пошта викладача	vo.teroshyn@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Сохань Антон Васильович , професор кафедри інфекційних хвороб, професор, д.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 050-591-36-37
Корпоративна пошта викладача	av.sokhan@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Меркулова Ніна Федорівна , доцентка кафедри інфекційних хвороб, доцентка, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 066-338-49-27
Корпоративна пошта викладача	nf.merkulova@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Граділь Григорій Іванович , доцент кафедри інфекційних хвороб, доцент, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 066-550-56-92
Корпоративна пошта викладача	hi.hradil@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Кацапов Дмитро Володимирович , доцент кафедри інфекційних хвороб, доцент, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle:

	https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 097-396-58-57
Корпоративна пошта викладача	dv.katsapov@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Соломенник Ганна Олегівна , доцентка кафедри інфекційних хвороб, доцентка, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 050-203-79-72
Корпоративна пошта викладача	ho.solomennyk@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Могиленець Олена Іванівна , доцентка кафедри інфекційних хвороб, доцентка, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 066-438-02-87
Корпоративна пошта викладача	oi.mohylenets@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Бондар Олександр Євгенович , доцент кафедри інфекційних хвороб, доцент, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 066-724-28-20
Корпоративна пошта викладача	oy.bondar@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Гаврилов Анатолій Вікторович , доцент кафедри інфекційних хвороб, доцент, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 096-766-66-87
Корпоративна пошта викладача	av.havrylov@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Бодня Ігор Павлович , доцент кафедри інфекційних хвороб, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 067-182-42-07
Корпоративна пошта викладача	ip.bodnia@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Винокурова Ольга Миколаївна , асистентка кафедри інфекційних хвороб, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 095-540-07-81
Корпоративна пошта викладача	om.vynokurova@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Ткаченко Віталій Григорович , асистент кафедри інфекційних хвороб, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних

	хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 098-784-18-27
Корпоративна пошта викладача	vh.tkachenko@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Бурма Ярослава Ігорівна , асистентка кафедри інфекційних хвороб, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 050-325-53-74
Корпоративна пошта викладача	yi.kopiichenko@knmu.edu.ua
Прізвище, ім'я по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Цико Олена Володимирівна , асистентка кафедри інфекційних хвороб, к.мед.н.
Професійні інтереси	Див. профайл викладача на сторінці кафедри інфекційних хвороб сайту ХНМУ та системі Moodle: https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-infekcijnyh-hvorob/ https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=7
Контактний телефон	(0572) 97-50-18; 066-365-15-31
Корпоративна пошта викладача	ov.tsyko@knmu.edu.ua
Консультації	За графіком кафедри (понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, з 9.00 до 16.00), учбова кімната кафедри інфекційних хвороб Он-лайн консультації за попередньою домовленістю з викладачем
Локація	Кафедра інфекційних хвороб, КНП ХОР «Обласна дитяча клінічна інфекційна лікарня», пр. Героїв Сталінграду, 160; вул. Тринклера, 6

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Інфекційні хвороби» складено відповідно до Освітньо-професійної програми «Стоматологія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 221 «Стоматологія».

Опис освітнього компоненту (анотація). «Інфекційні хвороби» як освітній компонент закладає основи здорового способу життя та профілактики порушення функцій організму в процесі життєдіяльності. У загальній системі підготовки лікаря-стоматолога освітній компонент «Інфекційні хвороби» посідає важливе місце з урахуванням значної поширеності інфекційної патології, необхідності формування у майбутніх лікарів клінічного мислення, вмій та практичних навичок, які забезпечують своєчасну діагностику інфекційних хвороб та їхніх ускладнень, раціональне лікування, вибір оптимальної тактики в разі надання невідкладної допомоги. Особлива увага у викладанні освітнього компоненту приділяється питанням ранньої діагностики, лікуванню хворих на догоспітальному етапі, що сприяє підвищенню якості підготовки лікаря.

Предметом вивчення освітнього компоненту є закономірності сучасного перебігу інфекційних захворювань (гемоконтактних інфекційних хвороб, інфекційних хвороб, які супроводжуються ураженням ротоглотки, та інфекційних хвороб, які підпадають під регулювання Міжнародними медико-санітарними правилами).

Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити – «Латинська мова та медична термінологія», «Медична та біоорганічна хімія», «Медична біологія», «Анатомія людини», «Біологічна хімія», «Фізіологія», «Мікробіологія, вірусологія та імунологія», «Патоморфологія», «Патофізіологія», «Фармакологія», «Внутрішня медицина», «Епідеміологія».

Постреквізити – «Актуальні проблеми ВІЛ-інфекції», «Екстрена та невідкладна терапевтична та хірургічна допомога», «Соціальна медицина, громадське здоров'я та основи доказової медицини», «Імунопрофілактика. Діагностика та лікування медикаментозної алергії», «Соціальна медицина та громадське здоров'я».

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE:
<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=2884>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту «Інфекційні хвороби» є з'ясування закономірностей сучасного перебігу патологічного процесу при інфекційних захворюваннях на основі вивчення розповсюдженості інфекційних захворювань у світі та Україні, етіологічних чинників, механізмів та факторів їх передачі, основних ланок патогенезу, виявлення взаємозв'язків між клінічними особливостями перебігу та станом імунної системи, ускладнень, що обтяжують їх перебіг, принципів діагностики та лікування цієї категорії хворих на теренах доказової медицини.

1.2. Основними завданнями вивчення компоненту «Інфекційні хвороби» є пошук і з'ясування сучасних закономірностей поширення інфекційних хвороб та ураження організму людини при інфекційних захворюваннях:

- дослідження шляхів поширення інфекційних захворювань серед різних груп населення;
- дослідження механізмів і шляхів переривання передачі інфекційних захворювань;

- вивчення особливостей клінічного перебігу інфекційних захворювань згідно зі стадіями хвороби;
- запобігання розвитку ускладнень при інфекційних хворобах;
- демонстрація розуміння стандартів надання допомоги при інфекційних захворюваннях;
- освоєння основних принципів надання допомоги на догоспітальному етапі;
- ознайомлення з основними протиепідемічними заходами;
- розробка профілактичних заходів на своєму робочому місці.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання в ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування студентами компетентностей:

інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- Здатність застосовувати знання у практичній діяльності
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
- Здатність бути критичним і самокритичним
- Здатність працювати в команді
- Прагнення до збереження навколишнього середовища
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

спеціальні (фахові, предметні):

- Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта та аналізувати клінічні дані
- Спроможність інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень
- Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани
- Спроможність визначати тактику ведення пацієнта з інфекційною хворобою
- Спроможність виконувати медичні маніпуляції
- Спроможність проводити лікування
- Спроможність планувати та проводити заходи з профілактики
- Спроможність ведення нормативної медичної документації

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1).

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 3. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 5. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).

ПРН 10. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 13. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4).

ПРН 17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загально-освітній культурний рівень.

ПРН 19. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН 20. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

ПРН 21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

ПРН. 23. Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7).

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):

- Спроможність швидко навчатися.
- Мислити аналітично.
- Мислити критично.
- Мислити стратегічно.
- Мислити системно.
- Мислити креативно.
- Ініціативність.
- Здатність до роботи в команді, вміння комплексно вирішувати проблему.
- Спілкуватися письмово та усно.
- Гнучкість (спроможність пристосуватися до будь-якої ситуації).
- Ефективна комунікація.

- Спроможність вирішувати проблему та винахідливість.
- Прийняття зворотного зв'язку.
- Упевненість.
- Толерантність.
- Працьовитість і прагнення до саморозвитку.
- Високий рівень культури спілкування.
- Високий рівень моральних чеснот.
- Освіченість та ерудованість.
- Патріотизм і національна свідомість.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

2.1. Опис освітнього компоненту

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 1	Галузь знань <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва)	Нормативний	
Загальна кількість годин – 30	Спеціальність: <u>221 «Стоматологія»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		4-й	–
		Семестр	
		8-й	–
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 24 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: другий (магістерський) ОПП Стоматологія	Лекції	
		6 год.	–
		Практичні, семінарські	
		18 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		6 год.	–
Індивідуальні завдання: участь у конференціях, олімпіадах, конкурсах тощо			
Вид підсумкового контролю: диференційований залік			

2.2. Структура освітнього компоненту

2.2.1. Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Уведення до інфектології. Інфекційні хвороби з повітряно-крапельним шляхом передачі, що перебігають з ураженням ротоглотки. Дифтерія.	2,0	Оглядова, проблемна з візуалізацією інформації

2	Інфекційні хвороби з парентеральним механізмом зараження.	2,0	Оглядова, проблемна, інформативна, з візуалізацією інформації
3	Інфекційні хвороби, що регламентуються Міжнародними медико-санітарними правилами.	2,0	Оглядова, проблемна, інформативна, з візуалізацією інформації
Усього годин		6,0	

2.2.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Уведення до інфектології. Інфекційні хвороби з повітряно-крапельним шляхом передачі. Дифтерія. <i>Диференційна діагностика з грипом, інфекційним мононуклеозом, вітряною вісною, кором, скарлатиною.</i> Курація на історію хвороби.	4	Лекції, розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, рольова гра, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, стандартизований пацієнт	<u>Поточний контроль:</u> усне опитування, тестовий контроль, контроль практичних навичок, історія хвороби, самоконтроль <u>Підсумковий контроль:</u> диференційований залік
2	Інфекційні хвороби з парентеральним механізмом зараження. Вірусні гепатити.	4		
3	Інфекційні хвороби з парентеральним механізмом зараження. ВІЛ-інфекція. Захист історії хвороби.	5		
4	Інфекційні хвороби з рановим (правець) і множинним (сибірка) механізмом зараження. <i>Диференційна діагностика з бешихою, ящуrom.</i> Інфекційні хвороби, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами (чума, холера). Диференційований залік.	5		
Усього годин		18,0		

2.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Написання історії хвороби	2,0	Розповідь-пояснення, частково-пошуковий, репродуктивний	<u>Поточний контроль:</u> перевірка та захист історії хвороби
2	Підготовка до диференційованого заліку	4,0	Лекції, вивчення нового матеріалу, частково-пошуковий, репродуктивний	<u>Підсумковий контроль:</u> диференційований залік
Усього годин		6,0		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Поточний контроль проводиться у вигляді усного опитування, тестового письмового контролю, тестового комп'ютерного контролю, контролю практичних навичок, самоконтролю, перевірки та захисту історії хвороби.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді диференційованого заліку.

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми освітнього компоненту (поточний контроль - ПК) студенту виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Бали за загальну навчальну діяльність (ЗНД) розраховуються як середнє арифметичне балів ПК за всі теми, впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (з точністю до сотих) за таблицею 1. ЗНД визначається у балах від 70 до 120. ЗНД вважається виконаною, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, написав історію хвороби, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3-ом балам та вище.

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу здійснюється згідно з «Інструкцією з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ...» (таблиця 1).

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3,91-3,94	94
4,95-4,99	119	3,87-3,9	93
4,91-4,94	118	3,83-3,86	92
4,87-4,9	117	3,79-3,82	91
4,83-4,86	116	3,74-3,78	90
4,79-4,82	115	3,7-3,73	89
4,75-4,78	114	3,66-3,69	88
4,7-4,74	113	3,62-3,65	87
4,66-4,69	112	3,58-3,61	86
4,62-4,65	111	3,54-3,57	85
4,58-4,61	110	3,49-3,53	84
4,54-4,57	109	3,45-3,48	83
4,5-4,53	108	3,41-3,44	82

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
4,45-4,49	107	3,37-3,4	81
4,41-4,44	106	3,33-3,36	80
4,37-4,4	105	3,29-3,32	79
4,33-4,36	104	3,25-3,28	78
4,29-4,32	103	3,21-3,24	77
4,25-4,28	102	3,18-3,2	76
4,2-4,24	101	3,15-3,17	75
4,16-4,19	100	3,13-3,14	74
4,12-4,15	99	3,1-3,12	73
4,08-4,11	98	3,07-3,09	72
4,04-4,07	97	3,04-3,06	71
3,99-4,03	96	3,0-3,03	70
3,95-3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Оцінювання освітнього компоненту проводиться по закінченні вивчення освітнього компоненту у формі диференційного заліку. Диференційований залік передбачає вирішення пакету тестових завдань у кількості не менше 30 тестів (критерій оцінювання – 90 % вірно вирішених завдань, «склав - не склав»), оцінювання засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за всіма темами освітнього компоненту в день диференційованого заліку (критерій оцінювання – див. табл. 2).

Таблиця 2

Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти з освітнього компоненту «Інфекційні хвороби»

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок	
«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.)

Оцінювання практичних навичок і теоретичних знань проводиться за таблицею 3.

Таблиця 3

Оцінювання теоретичних знань і практичних навичок, що представлені в одному білеті

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Усна відповідь за білетами, які включають теоретичну та практичну частини освітнього компоненту	За кожну відповідь студент одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

Допуск до диференційованого заліку (ДЗ) розраховується у балах ЗНД від 70 до 120 балів. Безпосередньо ДЗ оцінюється від 50 до 80 балів. Оцінка з дисципліни є сума балів за ЗНД, індивідуальні завдання здобувача освіти (ІЗЗ) та ДЗ і складає від 120 до 200 балів.

Здобувачам освіти, які виконали вимоги програми освітнього компоненту та були допущені до складання диференційованого заліку, але не склали його або не з'явилися виставляється оцінка Fx.

Здобувачам освіти, які були не допущені до складання диференційованого заліку у зв'язку з недостатньою кількістю балів за ЗНД кафедра виставляє у відомість відмітку «не допущено» (оцінка F).

Здобувачу освіти, який допущений до складання диференційованого заліку, але не з'явився на його складання, кафедра виставляє у відомість відмітку «не з'явився» (оцінка Fx). Декан розглядає причину пропуску диференційованого заліку: «поважна» або

«неповажна». У разі, якщо неявка була «неповажною» декан виставляє відмітку «незадовільно».

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як у шкалу ECTS, так і у чотирибальну шкалу. Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Після проведення диференційованого заліку відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу освіти відповідну оцінку за таблицею 4 в індивідуальній навчальній план здобувача освіти та заповнює відомості успішності з дисципліни.

Таблиця 4

Шкала оцінювання у ХНМУ

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

3.2. Питання до диференційованого заліку:

1. Поняття «інфекція», «інфекційний процес», «інфекційна хвороба». Особливості інфекційних хвороб.
2. Основні етапи розвитку інфектології. Науковий внесок вітчизняних та іноземних вчених у вивчення інфекційних хвороб.
3. Класифікація інфекційних хвороб.
4. Принципи діагностики інфекційних хвороб.
5. Методи специфічної діагностики інфекційних хвороб.
6. Профілактичні заходи, принципи імунопрофілактики інфекційних хвороб.
7. Принципи лікування інфекційних хвороб.
8. Напрями лікування інфекційних хвороб.
9. Структура та режим роботи інфекційного стаціонару. Показання до госпіталізації, правила обстеження і виписки хворих із інфекційного стаціонару. Особливості ведення медичної документації.
10. Загальна характеристика інфекційних хвороб з повітряно-краплинним шляхом передачі.
11. Дифтерія: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, принципи імунопрофілактики. Порядок госпіталізації, правила виписки із інфекційного стаціонару.
12. Гепатит В: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, принципи лікування, протиепідемічні заходи, принципи імунопрофілактики, прогноз. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару.
13. Гепатит С: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, принципи лікування, профілактика, прогноз. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару.
14. Фульмінантний вірусний гепатит: патогенез, клінічна і лабораторна діагностика, принципи лікування.
15. Хронічні вірусні гепатити: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, принципи лікування, прогноз.
16. ВІЛ-інфекція: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, принципи лікування, профілактика, прогноз. Порядок госпіталізації, обстеження, диспансеризації.

17. ВІЛ-асоційовані інвазії: криптоспоридіоз, ізоспороз, церебральний токсоплазмоз. Клінічна і лабораторна діагностика. Принципи лікування і профілактики. Показання до госпіталізації.
18. ВІЛ-асоційовані інфекції: герпесвірусні інфекції, кандидоз, пневмоцистна пневмонія, криптококоз. Клінічна і лабораторна діагностика. Принципи лікування і профілактики. Показання до госпіталізації.
19. Пращець: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, прогноз, принципи лікування та профілактики. Принципи імунпрофілактики. Порядок госпіталізації.
20. Сибірка: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, прогноз, лікування, профілактика. Порядок госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Профілактичні заходи в осередку.
21. Визначення понять «особливо небезпечні» та «карантинні» хвороби.
22. Чума: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, прогноз, лікування, профілактика. Порядок госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Профілактичні заходи в осередку.
23. Холера: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Порядок госпіталізації, правила виписки хворих із інфекційного стаціонару.
24. Дегідратаційний шок: визначення поняття, патогенез, клінічні прояви, диференціальний діагноз. Клінічна і лабораторна діагностика водно-електролітних порушень при різних ступенях зневоднення. Невідкладна допомога.

3.3. Контрольні питання

1. Інфекційна лікарня: визначення, задачі, структурно-функціональні підрозділи.
2. Структура інфекційної лікарні, режим роботи.
3. Структура окремих відділень інфекційної лікарні, режим роботи, поняття про бокси, напівбокси, їх призначення.
4. Організація роботи приймального відділення, його задачі, первинна документація.
5. Правила госпіталізації хворих у інфекційну лікарню.
6. Поняття про протиепідемічний режим.
7. Правила виписування реконвалесцентів.
8. Наведіть класифікацію інфекційних хвороб.
9. Вкажіть механізм, шляхи та фактори передачі збудників інфекційних хвороб.
10. Дайте поняття про специфічну профілактику, активну та пасивну імунізацію, вакцини, анатоксини, імуноглобуліни, сироватки.
11. Назвіть неспецифічні та специфічні методи діагностики інфекційних хвороб.
12. Назвіть основні принципи лікування інфекційного хворого.
13. Що таке комплексність лікування? Що таке радикальність лікування?
14. Назвіть основні напрямки лікування інфекційного хворого.
15. Дайте характеристику етіотропного лікування.
16. Дайте характеристику специфічного лікування.
17. Дайте характеристику патогенетичного лікування, вкажіть його напрямки.
18. Етіологія дифтерії.
19. Епідеміологія дифтерії. Джерело інфекції, механізм зараження, шляхи передачі.
20. Клініка дифтерії залежно від форми.
21. Ускладнення дифтерії.
22. Діагностика дифтерії.
23. Лікування та профілактика дифтерії.
24. Етіологія вірусних гепатитів з парентеральним механізмом зараження (В, С, D). Основні властивості збудників.

25. Епідеміологія вірусних гепатитів. Джерело інфекції, механізм зараження, шляхи передачі. Групи підвищеного ризику зараження.
26. Основні клінічні прояви вірусних гепатитів залежно від форми та етіології.
27. Ускладнення вірусних гепатитів.
28. Гостра печінкова енцефалопатія. Клінічні прояви. Невідкладна допомога.
29. Діагностика вірусних гепатитів.
30. Лікування вірусних гепатитів.
31. Профілактика вірусних гепатитів.
32. Етіологія ВІЛ-інфекції/СНІДу. Особливості збудника.
33. Епідеміологія ВІЛ-інфекції/СНІДу. Джерело інфекції, механізм зараження, шляхи передачі. Групи підвищеного ризику зараження.
34. Класифікація ВІЛ-інфекції за ВООЗ.
35. Основні клінічні прояви ВІЛ-інфекції/СНІДу.
36. Діагностика ВІЛ-інфекції/СНІДу.
37. Лікування ВІЛ-інфекції/СНІДу.
38. Профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу.
39. Поняття про опортуністичні хвороби. Приклади.
40. Які опортуністичні хвороби перебігають із ураженням ротової порожнини?
41. Етіологія сибірки. Особливості збудника.
42. Епідеміологія сибірки. Джерело інфекції, механізм зараження, шляхи передачі. Групи підвищеного ризику зараження.
43. Класифікація сибірки.
44. Основні клінічні прояви сибірки залежно від форми.
45. Ускладнення сибірки.
46. Діагностика сибірки.
47. Лікування сибірки.
48. Профілактика сибірки.
49. Етіологія правця.
50. Епідеміологія правця. Джерело інфекції, механізм зараження, шляхи передачі.
51. Класифікація правця.
52. Основні клінічні прояви правця за типового перебігу хвороби.
53. Діагностика правця.
54. Лікування правця.
55. Профілактика правця.
56. Поняття про особливо небезпечні карантинні інфекційні хвороби.
57. Холера: етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка залежно від форми, ускладнення.
58. Холера: діагностика, лікування, профілактика.
59. Дегідратаційний шок. Клінічні ознаки. Невідкладна допомога.
60. Етіологія чуми.
61. Епідеміологія чуми. Джерело інфекції, механізм зараження, шляхи передачі. Групи підвищеного ризику зараження.
62. Класифікація чуми.
63. Основні клінічні прояви чуми залежно від форми.
64. Ускладнення чуми.
65. Діагностика чуми.
66. Лікування чуми.
67. Профілактика чуми.

3.4. Індивідуальні завдання

За участь у конференціях, олімпіадах, проведенні наукових досліджень, написання тез, статей здобувачу вищої освіти нараховують додаткові бали (до 10), які додають до ЗНД.

3.5. Правила оскарження оцінки

Здобувачі вищої освіти мають право подавати апеляцію на отриману підсумкову оцінку, що виставлена з дисципліни. Незадовільні оцінки, отримані здобувачем освіти в разі відсутності на підсумковому контролі без поважної причини (відповідно до встановленого у університеті порядку), оскарженню не підлягають. Спірні питання стосовно оцінок, отриманих під час складання атестації, розглядає апеляційна комісія, яку створюють за наказом ректора ХНМУ в разі надходження письмової заяви від здобувача освіти щодо оскарження результатів підсумкового контролю (має складатися не менше, ніж з 5 осіб, зокрема проректора з науково-педагогічної роботи, декана факультету, гаранта освітньої програми, завідувача та викладачів кафедри тощо). Подання заяви про апеляцію до деканату здійснюється здобувачем освіти особисто в письмовій формі не пізніше наступного дня після оголошення результатів складання підсумкового контролю.

З «Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти Харківського національного медичного університету» можна ознайомитись за посиланням https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть усі лекційні та практичні заняття. Пропущені заняття необхідно відпрацювати (згідно з графіком кафедри та наказом ХНМУ).

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою.

Під час лекційного заняття здобувачам вищої освіти рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші.

На практичному занятті передбачена активна участь під час обговорення в аудиторії. Здобувачі вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

На першому занятті буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо. Формою одягу є медичний халат, шапочка, медична маска, змінне взуття.

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття;

не дозволяється:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра інфекційних хвороб підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі.

З «Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті» можна ознайомитися за посиланням http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Інфекційні хвороби: підручник / О.А. Голубовська, М.А. Андрейчин, А.В. Шкурба та ін.; за ред. О.А. Голубовської. – 4-е вид., переробл. та доповн. – К.: ВСВ «Медицина», 2022. – 464 с.
2. Інфекційні хвороби: підручник / В.М. Козько, Г.О. Соломенник, К.В. Юрко та ін.; за ред. В.М. Козька. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 312 с.

Допоміжна

1. Тропічні хвороби: навч. посіб. / В.М. Козько, Г.О. Соломенник, К.В. Юрко. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 384 с.
2. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: пер. 23-го англ. вид.: у 3 т. Т. 2 / за ред. Стюарта Г. Ралстона, Яна Д. Пенмана, Марка В. Дж. Стрекена, Річарда П. Гобсона; наук. ред. пер. Катерина Юрко, Василь Москалюк, Лариса Мороз та ін. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 778 с.
3. Harrison's Principles of Internal Medicine. – 19th Edition // Dan Longo, Anthony Fauci, Dennis Kasper, Stephen Hauser. – McGraw-Hill, 2015.
4. Соціально значущі та особливо небезпечні інфекційні хвороби: навч. посібник / К.В. Юрко, Г.О. Соломенник. – Київ: ВСВ «Медицина», 2023. – 255 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=2884>
2. <https://www.who.int/> (ВООЗ)
3. https://emedicine.medscape.com/infectious_diseases
4. <https://www.medscape.com/infectiousdiseases>

5. <https://www.webmd.com/a-to-z-guides/health-topics?pg=i>
6. <https://guidelines.moz.gov.ua> (Міжнародні протоколи лікування)
7. <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions>
8. <https://www.uems.eu>
9. <https://www.britishinfection.org> (Британська асоціація з питань інфекцій)
10. <https://www.cdc.gov> (Центр контролю за захворюваннями, США)
11. <https://www.fitfortravel.nhs.uk> (Шотландський сайт з корисною інформацією для мандрівників)
12. <https://www.gov.uk/government/organisations/public-health-england> (Охорона здоров'я Англії)
13. <https://www.idsociety.org> (інфекційні хвороби Америки; джерело загальної інформації про інфекційні хвороби, авторитетні практичні рекомендації)
14. <https://www.who.int/csr/don> (ВООЗ, корисні посилання щодо мандрівної медицини з оновленою інформацією про спалахи інфекцій, змін резистентності та вимог до вакцинації)
15. <https://www.ecdc.europa.eu/en> (ECDC, European Centre for Disease Prevention and Control)
16. https://www.escmid.org/guidelines_publications/guidelines/ (ESCMID, The European Society of Clinical Microbiology and Infectious Diseases)
17. <https://www.nice.org.uk/about/what-we-do/our-programmes/nice-guidance/nice-guidelines> (NICE, National Institute Care and Excellence)
18. <http://distance.knmu.edu.ua/>
19. <http://www.sida.org>
20. <http://www.aidsalliance.org.ua>
21. <http://www.med-info.net.ua>
22. <http://www.euro.who.int>
23. <http://www.ses.gov.ua/admin/uploaded/pdkul.doc>
24. http://www.who.int/malaria/about_us/ru/index.html
25. http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf
26. <http://www.moz.gov.ua> (МОЗ України)
27. <http://www.phc.org.ua> (Центр громадського здоров'я МОЗ України)
28. <http://www.mozdocs.kiev.ua> (Нормативно-директивні документи МОЗ України)